

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет права та міжнародних відносин

**Кафедра міжнародного права, європейської та євроатлантичної інтеграції
Кафедра міжнародних відносин**

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни

«Вступ до професії»

(«Правничі системи сучасності», « Міжнародні відносини та світова політика», «Теорія міжнародних відносин»)

Спеціальність: 293 Міжнародне право

Освітня програма: 291.00.01 Міжнародне право

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Київ – 2023

ОПИС ПРОГРАМИ ЕКЗАМЕНУ

Київський університет імені Бориса Грінченка	Кафедра міжнародного права, європейської та євроатлантичної інтеграції Кафедра міжнародних відносин
Розробник: Братко Ірина Василівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права, європейської та євроатлантичної інтеграції Факультету права та міжнародних відносин	
ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ з дисципліни «Вступ до професії» («Правничі системи сучасності», «Міжнародні відносини та світова політика», «Теорія міжнародних відносин»)	
Курс	I
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма:	293.00.01. Міжнародне право
Форма проведення:	Дистанційна
Тривалість проведення:	2 академічні година (1 год. 20 хв.)
Максимальна кількість балів: 40 балів	Комп'ютерне тестування (40 питань)

Дисциплін, що входять до блоку дисциплін «Вступ до професії» та викладачі:

Теорія міжнародних відносин – доц. Виговська О.С.

Міжнародні відносини та світова політика – доц.Мельник Г.М.

Правничі системи сучасності – доц. Братко І.В.

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування в ЕНК). Тести розміщені в рубриці Підсумкова атестація «Екзамен» в ЕНК «Вступ до професії», за посиланням: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=24153>. Екзамен проводиться в університетській аудиторії у тестовій формі з використанням персональних комп'ютерів, якщо пандемічна ситуація дозволяє проведення освітнього процесу очно. Якщо ж освітній процес проходить дистанційно, то екзамен проводиться онлайн в режимі відеоконференції засобами Google Meet, в такому випадку студент має вийти на відеозв'язок на платформі Hangout Meets із включеною камерою та мікрофоном. Доступ до виконання тестів активізується під час проведення екзамену – за розкладом. Тест складається з 40 питань.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

40-38 балів – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками;

37-35 балів – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок;

34-30 балів – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок;

29-25 балів – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності;

24-20 балів – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь);

19-1 балів – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання.

Загальна оцінка за дисципліну формується наступним чином: до середньозваженої оцінки за семестр (складається з кількості балів за кожний змістовий модуль), яка становить від 35 до 60 балів, додаються результати екзамену від 1 до 40, що загалом становить максимум 100 балів.

Відповідно до освітньої програми 293.00.01 «Міжнародне право» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 293 Міжнародне право, дисципліни Блоку дисциплін «Вступ до професії», забезпечує формування таких компетентностей та результатів навчання:

РН–1. Демонструвати навички гармонійного розвитку абстрактного мислення в поєднанні з логікою аналітичної та синтетичної діяльності.

РН–2. Знати та розуміти природу та динаміку розвитку сфери суспільних відносин та її правового регулювання на національному і міжнародному рівнях.

РН–6. Ідентифікувати (виявляти), формулювати та вирішувати проблеми, демонструючи навички прогнозування.

РН–7. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

РН–9. Розуміти характер міжнародного спілкування та демонструвати вміння ефективно вирішувати проблеми полікультурного середовища.

РН–11. Знати та розуміти природу, принципи організації міжнародних відносин, ідентифікуючи їх акторів; визначати динаміку їх розвитку.

Орієнтовний перелік питань до семестрового контролю:

Теорія міжнародних відносин

1. Міжнародні відносини як предмет ТМВ. Понятійно-категоріальний апарат ТМВ.
2. Сутність, цілі та принципи міжнародної політики.
3. Взаємозв'язок зовнішньої і внутрішньої політики держави.
4. Закономірності і тенденції міжнародних відносин.
5. Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки.
6. Ідеалізм в науці про міжнародні відносини.
7. Політичний реалізм в теорії міжнародних відносин.
8. Марксистське розуміння сутності міжнародних відносин.
9. Сучасні підходи в ТМВ.
10. Сутність системної теорії. Особливості системного підходу в аналізі міжнародних відносин.
11. Типи, структури і закони функціонування міжнародних систем.
12. Теорії міжнародних систем М.Каплана, С. Хоффмана, Р. Роузкранца.
13. Історичні етапи розвитку міжнародних систем.
14. Особливості формування сучасної системи міжнародних відносин.
15. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія.
16. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин.
17. Недержавні учасники міжнародних відносин.
18. Поняття цілей і засобів у міжнародних відносинах.
19. Основні компоненти зовнішньополітичної могутності міжнародного актора.
20. Роль сили в міжнародних відносинах. Збройне насилля і його форми.
21. Поняття національного інтересу.
22. Структура національного інтересу. Національні інтереси України.
23. Глобалізація і національний інтерес.

24. Поняття безпеки та основні теоретичні підходи до її вивчення.
25. Основні загрози міжнародній безпеці. Нові глобальні загрози.
26. Механізми підтримання міжнародної безпеки.
27. Історичні форми і особливості регулятивної ролі міжнародного права.
28. Основні принципи сучасного міжнародного права. Статут ООН.
29. Права людини і міжнародне гуманітарне право.
30. Мораль у міжнародних відносинах.
31. Роль міжнародних організацій в міжнародних відносинах.
32. Сутність поняття “дипломатія”. Форми і методи дипломатії.
33. Функції дипломатії. Особливості сучасної дипломатії.
34. Сутність і типологія міжнародних конфліктів. Основні фази розвитку конфлікту.
35. Особливості сучасних міжнародних конфліктів.
36. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.
37. Поняття і типи міжнародного співробітництва.
38. Міжнародне співробітництво з позицій політичного реалізму та ліберальної парадигми.
39. Співробітництво та інтеграційні процеси. Єврорегіони як специфічна форма міжнародного співробітництва.
40. Україна в сучасній системі міжнародних відносин.

**Перелік рекомендованої літератури та навчальних матеріалів.
Рекомендована література:**

1. Андріїв Т. Історія членства України в СНД // Політична думка. – 2002. - № 2.
2. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. – К., 2005.
3. Байдак А., Ціватий В. Україна і світ // Політика і час. – 2000. - № 21.
4. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі. К., 2004.
5. Гальчинський А.С. Україна на перехресті геополітичних інтересів. – К. 2002.
6. Голуб Н.В., Клімкін П.А. Україна та [міжнародні організації](#). – К., 2003.
7. Горбулін В. Національна безпека України та міжнародна безпека // Політична думка. – 1997. - № 1.
8. Дергачов О. Україна в європейському та євразійському інтер'єрі // Політична думка. – 2000. - № 4
9. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. – Львів, 1995.
10. Маддісон В. В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. – К., 1997.
11. Маддісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. – К., 2003.

12. Михальченко М. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи. – Дрогобич- Київ, 2004.
13. [Міжнародні відносини](#) і євроатлантична [інтеграція](#) України / Під. Ред. Л.С. Голопатюка. – К., 2005.
14. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпченко, В.С. Будкін, М. А. Дудченко. – К., 2004.
15. [Міжнародні організації](#): Навч. посібник / За ред Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського. – К., 2003.
16. Ніколас Мусис Усе про спільні політики Європейського Союзу. – К., 2005.
17. Роберт Каган Про рай і владу. Америка і Європа у новому світовому порядку. – Львів, 2004.
18. Світова та європейська [інтеграція](#) / За ред проф. Я.Й. Малика. – Львів, 2005.
19. Світова та європейська [інтеграція](#): організаційні засади / За ред. Я.Й. Малика, М.З. Мальського. – Львів, 2002.
20. Хахлюк А. Міжнародне співробітництво // Політична думка. – 2002. - № 2.
21. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. [Міжнародні організації](#): Навчальний посібник. – К, 2001.
22. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин. – К., 2004.
23. Хмель А.О. Теорія міжнародних відноси: методичні вказівки до семінарських занять <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream>
24. Мателешко Ю.П. Теорія міжнародних відносин: методичний посібник <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/31908>

25. Кононенко С.П. [Міжнародні відносини](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kononenko_mizhнародny.pdf) та їх системи https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/kononenko_mizhнародny.pdf

Інші навчальні матеріали:

1. Конспекти лекцій.
2. Доповіді та презентації на семінарських та практичних заняттях.
3. Виконані завдання самостійної роботи.

Міжнародні відносини та світова політика

1. Початок радянсько-американського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.).
2. Період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970-х рр.).
3. Період міжнародно-політичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.).
4. Політичні стосунки СРСР і США у 1980-1991 рр.
5. Передумови і початковий період євроінтеграції (кін. 40-х - кін. 60-х рр.).
6. Інтеграція та безпека в Європі наприкінці 1960-х - сер. 1980-х рр.
7. Сучасний етап європейської інтеграції: від Європейських Співтовариств до Європейського Союзу.
8. Європейський Союз у 1992-2018 рр.: концептуальна та організаційна еволюція об'єднання.
9. Британська політична стратегія на Близькому і Середньому Сході після Другої світової війни.
10. Стратегічні інтереси і блокова політика США в регіоні (сер. 40-х - кін. 60-х рр.).
11. Поширення впливу СРСР в регіоні Близького і Середнього Сходу (сер. 50-х - кін. 60-х рр.).
12. Формування та ескалація «близькосхідного питання» у 1940-х - кін. 1960-х рр.
13. Арабо-ізраїльський політичний конфлікт у 1970-х - 1980-х рр.
14. Основні проблеми міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході протягом 1970-х — поч. 1990-х рр.
15. Міжнародна політика в регіоні Близького і Середнього Сходу наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.
16. Політичні процеси в підсистемах світової політики й деколонізація (сер. 40-х - кін. 60-х рр.).
17. Міжнародна політика та системні конфлікти в «третьому світі» (кін. 60-х - поч. 90-х рр.).
18. Міжнародні відносини в сучасному незахідному світі (90-ті - сер. 2000-х рр.).
19. Міжнародна політика провідних центрів сили протягом 1990-х - серед. 2000-х рр.
20. Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку.
21. Сучасна міжнародна політика і глобалізація: співвідношення і зв'язок.

Перелік рекомендованої літератури та навчальних матеріалів.

Рекомендована література:

1. Бжезінський З. Стратегічне бачення. Америка і криза глобальної влади. – Львів: Літопис, 2012. – 168 с.
2. Головченко В.І., Степанов О.П. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики країн Азії й Африки: навч. посіб. // В.І. Головченко, О.П. Степанов. – К.: «Юрисконсульт», 2014. 424 с.

3. Головченко В.І. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: Навчальний посібник. - К., 2012.
4. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб., 2012. - 228с.
5. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 720 с.
6. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Перспективи партнерства України та Республіки Польща: минулі рани і майбутні зцілення // Człowiek, etnos, naród w historii świata: procesy budowania państwowości w Europie (od starożytności do współczesności) : Monografia zbiorowa, przygotowana do publikacji z okazji 30-lecia działalności Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa-Paryż: Międzynarodowy konsorcjum naukowo-edukacyjny im. Luciena Febvra, 2020. 349 s.
7. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
8. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. – К: «Знання», 2014. – 662 с.
9. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могилы, 2009. – 140 с.
10. Україна у світовій політиці: конспект лекцій / укладачі: С. М. Король, М. С. Назаров, В. О. Дементов. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 140 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/reader/231761430>
11. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика: підручник для студентів ВНЗ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/119701532politologiyazovnishnya_politika_ukrayini_chekalenko_ld.html

Інші навчальні матеріали:

4. Конспекти лекцій.
5. Доповіді та презентації на семінарських та практичних заняттях.
6. Виконані завдання самостійної роботи.

Правничі системи сучасності

1. Предмет та об'єкти порівняльного правознавства.
2. Метод порівняльного правознавства.
3. Цілі та функції порівняльного правознавства.
4. Значення порівняльного правознавства, його місце та роль в системі юридичних наук.
5. Поняття та види сімей національних правових систем.
6. Основні елементи правової системи.
7. Поняття та структура правової системи.
8. Предмет юридичної компаративістики.
9. Метод юридичної компаративістики.
10. Цілі та функції юридичної компаративістики.
11. Значення юридичної компаративістики. Її місце та роль в системі юридичних наук.
12. Охарактеризуйте предмет порівняльного правознавства.
13. Визначте функції порівняльного правознавства.
14. Назвіть критерії класифікації функцій порівняльного правознавства.
15. Надайте характеристику структурні елементи правової системи.
16. Охарактеризуйте динамічні елементи правової системи.
17. Визначте статичні елементи правової системи.
18. Назвіть критерії класифікації сімей правових систем.

19. Романо-германська правова сім'я: загальна характеристика.
20. Виникнення та етапи розвитку романо-германського типу права.
21. Структура і джерела романо-германського права.
22. Романська група правових систем.
23. Германська група правових систем.
24. Структура і джерела романо-германського права.
25. Північноєвропейська (скандинавська) група правових систем.
26. Загальна характеристика скандинавської групи правових систем.
27. Історичний розвиток і джерела скандинавського права.
28. Уніфікація і гармонізація законодавства Скандинавських країн.
29. Правові системи країн Латинської Америки.
30. Загальна характеристика латиноамериканської групи правових систем.
31. Кодифікація та джерела латиноамериканського права.
32. Правова система Японії: загальна характеристика.
33. Поняття японського права і особливості його формування.
34. Правова сім'я загального права.
35. Правова система Англії- загальна характеристика.
36. Формування та історичний розвиток права Англії.
37. Структура, джерела та основні галузі права Англії.
38. Загальна характеристика правової системи США.
39. Формування та особливості правової системи США.
40. Джерела американського права.
41. Судова система США.
42. Правові сім'ї релігійного і традиційного права.
43. Мусульманське право.
44. Поняття та джерела мусульманського права.
45. Структура мусульманського права.
46. Поняття і види норм мусульманського права.

Перелік рекомендованої літератури та навчальних матеріалів.

Рекомендована література:

1. Юридична компаративістика : навч. посіб. / А.М. Кучук, Ю.С. Завгородня. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. – 112 с.
2. [Сидоренко, Микола Йосипович.](#)
Теорія держави і права (курс лекцій) [Текст] : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. - Вид. 2-ге, переробл. і доп. - Київ : Ун-т "Україна", 2013. - 197 с. - ISBN 978-966-388-452-3
3. **Порівняльне правознавство** : підручник / С. П. Погребняк [та ін.] ; ред. О. В. Петришин ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". - Харків : Право, 2012. - 271 с., [1] с. - Л-ра: с. 263-268. - Предм. покажч.: с. 269-270. - Бібліогр. в підрядковій прим. - ISBN 978-966-458-228-2
4. **Чернецька, О.В. Шилінгов, В.С.** Правові системи сучасності [Текст] : посібник для студентів вищих навч. закладів /— Ірпінь : Академія державної податкової служби, 2003. – 113 с.
5. [Кельман, Михайло Степанович.](#)
Загальна теорія держави та права : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. - 3-тє видання, стереот. - Львів : Новий Світ-2000, 2013. - 584 с. - (Вища освіта в Україні). - ISBN 966-7827-25-9

6. Скакун, О. Ф.

Теорія права і держави [Текст] [Текст] : підручник / О. Ф. Скакун. – 2-ге вид., допов. і переробл. – Київ : Правова єдність, 2010. – 519с.

7. Порівняльне правознавство : підручник / С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов, І. О. Биля-Сабадаш та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2012. – 272 с.
8. Бехруз Х. Порівняльне правознавство. Підручник. — Одеса: Фенікс, 2009. — 464 с.
9. **Кельман, Михайло Степанович**. Загальна теорія держави і права (зі схемами, кросвордами, текстами) [Текст] : підручник / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. - Київ : Кондор, 2002. - 354 с. - ISBN 966-7982-06-8

10. Дмитрієв, А. І.

Порівняльне правознавство [Текст] : Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / А. І. Дмитрієв, А. О. Шепель ; Відп. ред. В. Н. Денисов. – К. : Юстініан, 2003. – 179с.

11. **Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток [Текст]** / В. С. Журавський, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, Н. М. Оніщенко ; За заг. ред. В. С. Журавського. – К. : Юрінком Інтер, 2003.
12. Oliver Brand, Conceptual Comparisons: Towards a Coherent Methodology of Comparative Legal Studies, 32 Brook. J. Int'l L. (2007)
13. W.E. Butler, O.V. Kresin. Discovering the Unexpected: Comparative Legal Studies in Eastern and Central Europe (JCL Studies in Comparative Law: Second), The Lawbook Exchange, Ltd (May 26, 2021), 576 p.

Інтернет ресурси

1. Harvard Law School, URL: <https://hls.harvard.edu/dept/academics/programs-of-study/international-and-comparative-law/>
2. LSE Law School, URL: <https://www.lse.ac.uk/law/research/comparative-law>

Інші навчальні матеріали:

1. ЕНК дисциплін.
2. Конспекти лекцій.
3. Доповіді та презентації на семінарських та практичних заняттях.
4. Виконані завдання самостійної роботи.

Зразки тестів

Форма проведення екзамену: дистанційна

Приклади тестових питань з дисциплін, що входять до блоку дисципліни «Вступ до професії».

Теорія міжнародних відносин – викладач доц. Виговська О.С.

1. Що є специфічною особливістю міжнародних відносин?

- а) перманентна конфліктність
- б) відсутність верховної влади й «плюралізм суверенітетів»
- в) переважно політичний характер
- г) анархічність

2. *Що належить до передумов виникнення сучасної світової системи?*
- а) формування міжнародного права і дипломатичних правил міждержавних відносин
 - б) перетворення Заходу на єдиний світовий центр
 - в) формування та розвиток світового ринку
 - г) поділ території планети між державами-націями

Міжнародні відносини та світова політика – викладач доц. Мельник Г.М.

1. *Перший документ, який встановлював контроль над ядерними випробуваннями:*

- а) Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, у космічному просторі й під водою
- б) Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері
- в) Договір про заборону випробувань ядерної зброї у космічному просторі

2. *Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин проіснувала:*

- а) 1814-1871 рр.
- б) 1918-1939 рр.
- в) 1945-1991 рр.

Правничі системи сучасності – викладач доц. Братко І.В.

1. Вкажіть на правильне визначення поняття «правова система»:

А) – це сукупність норм міжнародного права, які визначають спільність походження джерел права, наявність основних правових понять, методів та способів розвитку.

Б) – це сукупність різноманітних національних правових систем, що визначають основні правові поняття, методи та способи розвитку міжнародного права.

В) – це сукупність національних правових систем, які об'єднують спільність походження джерел права, наявність основних правових понять, методів та способів розвитку.

2. До внутрішніх функцій правової системи суспільства належать:

А) 1) цільова; 2) регулятивна (розпорядчу); 3) організаційна; 4) контрольна (охоронну); 5) захисна.

Б) 1) цільова; 2) контрольна (захисна); 3) організаційна; 4) координаційна.

В) 1) адаптаційна; 2) регулятивна (розпорядчу); 3) координаційна; 4) контрольна (охоронну); 5) інтегративна.

Програма екзамену розглянута і затверджена на засіданні кафедри міжнародного права, європейської та євроатлантичної інтеграції. Протокол № 4 від 29 листопада 2023 р.

Екзаменатор

І.В.Братко

Завідувач кафедри

І.В. Братко